

TRUMPI.

PAMOKINIMAJ IR RODOS

iszimta isz knigu kunigo Karolaus

Antonewiczios T. J.

48120

Brolams ir Sesarims del naudos

Dwasiskos Apierawojo. Jusu Brolis

Artojas.

WILNIUJ.

1861

48120

291065

Prakałba.

Brolej ir Seseris mano!
Kurie isz jus kiek imano
Imkite szita knigele
Ir kitiems rodikit kele
Kad je patis neklajdziotu
Ir Kitus nesuwadziotu
Mias begame per ta swieta
Ne prabekim Rojaus wieta
Jej norit rastie wieta Rojaus
Prijmkit rodas artojaus
Jus patis jes uzlajkikit
Ir kitus pamokikit.

Jus brolis artojas
Pawargias Zemajcziu ir Lietuwos ubagelis.

Ispausti dalejdu. Wilnuje 1861 metuose Kowas
3. dienoje.

Wiskupas Zemajcziu
Motejus Wolonczauski.

Доволено Цензурою 28. Февраля 1862 года Вильно.

48120

Zemajcziu ir Lietuws Ubagelis Bega per Kajmus
Mokidamas Zmones.

TA IRA WALE DIEWO — PISISZWENTINIMAS JUSU!

Gromato S. Powiło pas Tess. perskir.

4 eļļute 2.

Deļ apturejimo lžganimo Rejkie.

1. Tiket stiprej ing ta wiska, ka Bažnīcīze S. ant tikiejimo paduoda. Nekļausik tu kurie tawe kitajp mokina. — Ba tie ira kajp kaļba Rasztas S. wiļkaj skuro awelu. — O Christusas Ponas liepe sergetis tu kajpo netejsiu pranaszu. — Kožnas mokslas prieszingas Ewangelej ir Bažnīcīzej S. ira truczna kuri užmusza dusze ant amžiu. Deļto kaļba S. Powiļas: Norint Anioļasisz Dangaus apsakintu jums ka kita, kajp mias jums apsakinejome, teguļ bus prakejktas pas Galatus 1, 8.

2. Turek nodieje pas Pona Diewa, nes Jis ira Wisagalis, gali tau giaraj padaritie, ira Mieļaszirdingas nor mums giaraj padaritie.

Nerugok ant nieko ir nekejk nelajmeje sawo: ale kalbek: Diewas dawē Diewas ateme, tejp stojosi kajp Jam pasidabojo: teguļ bus Jo wardas paļajmintas ant amžiu. Smutna tau kad kenti, ale da smutniau kad nemoki kentetie, patrotij per taj nupeļnus sawo kajp

kałba Rasztas Szwentas: Patwirtino szirdis mokitiniuose mokidami kad per daug suspaudimu rejk mums ejtie ing Karaliste Diewo Darb. Apasz. 14—21.

4. Labiausei miletie Pona Diewa! o ant ko pažisi kad mili Pona Diewa? Jej labiau bijej grieko kajp smerties i storojesi wisame izpilditie wale Diewo! Ant ko gali pažint kad kas tawe mile? O taj: jej tawe nesupikina ir wiska daro kas tau ira miekla! Buk ir tu toksaj priesz Pona Diewa. — Nes pats Jezusas Kristusas mus mokina: Jej uzłajkisite prisakimus mano, uzsilajkisite mejleje mano. Jono 15, 10.

4. Melstis karsztaj tankiej ejtie prie Szw. Sakramentu neaplejstie pomokstu zodziu Pono Diewo! Tie tris dajktaj ira rejkalingi ant uzłajkimo giwenimo duszios: kajp oras, walgimas ir gerimas, ira rejkalingi ant uzłajkimo giwasties kuno tawo. Delto mus mokina Jezus Ponas: Rejkie wisados melstis ir niekados nepalautie Łukosz. 18, 1. ir kito wieto sako: Jej newalgisite kuno Sunaus žmogaus ir negersite kraujo Joneturesite giwenimo sawije. Jono 6.

5. Rejkie moketie ir suprastie prisakimus P. Diewo ir pagał Juos giwentie. — Niekados to nedarik ka P. Diewas uzdraudze, o kiek galedamas taj darik ka tau Diewas prisako: Jej nori butie izganitu? Uzłajkik prisakimus! —

Nes prisakimuose ira wale Pono Diewo, o kas je pildo bus izganitas. Wienas jaunikajtis klause Pono Jezuso. Mokitojau giaras ka galu daritie giaro idant apturecze amžina giwenima? o Jezusas tare: Jej nori inejtie ing giwenima užłajkik prisakimus tare Jam o kuriuos? Tare Jezusas: Neužmuszi ne swetimoteriausi ne woksi, nekalbesi netejsej priesz artimasawo. Szenawok Tewa i Motina tawo o Milesi artima tawo kajpo patsaj sawe.

6. Buk paklusnas Bažniczej, nes kałba Jezusas Ponas kas neklauso Bažniczios ira kajpo pagonis ir griesznikas. Dełto wisus prisakimus Bažniczios pawini esate izpilditie, kunigus szenawotie, norint turetu kokia silpnibe ant nusidejimu nes pasake Jezus Christus Kas jus klauso, mane klauso, kas jus paniekina, mane paniekina.

7. Milekite artima sawo kajpo patis sawe. — Wysados atmikite ant tu žodziu: Nesudik o nebusi suditas, duokite o bus jums duota Nedarik artimuj kas tau niemieła. Atlejsk o bus tau atlejska. Ka wienam iz tu mažiausiu padarete man padarete: Kokie miera mieruosite tokie busjums atmieruota.

8. Storokites butie giaru prikłodu, netiktaj namuose ale ir wisam kajme netiktaj

kajmuj ale ir wisiems aplinkiniems; Zino susiedaj kajp kas sede.

Ale nedarikite to dėl tuszczios garbes sawo, tiktaj dėl garbes Pono Diewo, dėl iżganimo sawo ir artimo sawo.

Sako mums Jezusas Ponas: Tejp tegul szwiecze szwiesibe jusu priesz Zmonis, idant matitu giarus darbus jusu ir garbintu Tewa jusu kuris ira Danguose. Mat. 5, 16.

9. Iżpildikite ko giariausej pawinaszczius stono sawo ing kuri paszaukie jus Ponas Diewas: kajp stonaj wisoki tejp ira ir pawinaszcziej wisoki, pagał kuriu iżpildima giara ir pikta sudis mus Ponas Diewas. — Nera Zmogaus ant to swieto be pawinaszcziu. —

Kokie ira pawinaszcziej žmoniu? o taj cze jums nors trumpaj pasakisiu. —

Pawinaszcziej Ukiniko. Jej esi gaspadorium?

1. Storokis szcziraj procewotie, atsilenkdamas ubagistes giaraj užłajkik parunka namuose sawo:

2. Neiżbarstik graszio sunkej užprocewoto, netiktaj ant pikto ale ir ant nerejkalingu iżdawimu.

Atsilenknerejkalingu suejgu, po karczemas, po turgus ir jomarkus, kur patrotij netiktaj czesa ir swejkata su kriwida duszios tawo, ale da iżmetaj graszi kruwinaj užprocewota! Berejkało traktawoji kumus kumas, gimines

o namuose, menkiste wisko! — Nedarik to! Paklausik ka kalba S. Powilas Ap. Nesimilikite ne izkadnikaj, negirtuoklej neaptures Karalistes Diewo. 1 Kor. 6, 9, 10.

3. Užmokek ko tejsingiau wisiems kuriems no tawes kas priguł! Nutrauktas graszis słužaunikams, Samdinikams remesnikams, szaukie i Dangu rustibes Pono Diewo. —

4. Łajkik giaraj ir asztrej słužaunikus sawo, neduok jems tinginiautie ir palejstuwautie, ale atmik ant ju rejkału kuno ir duszios.

Neszaldik, nemarik badu nemuczyk perdaugieł ir ne mažink ju siłu per didele proce, duok jems pasilsetie. Nenorek nog ju daugiau darbo, kajp susiderejo, nejeszkok sau pełno iz niszczesties biedno słužauniko! —

Gajliesi sawo jaucziu ir arklų, gajlekis ir žmogaus ligio su tawim akise Pono Diewo!

5. Ape rejkałus duszios ir apsejimus ju turek storone kad tawo namuose nebutu papiktinimu. Primik ir paukwatik duodamas pats giara prikloda jems kad tankej ejtu ing spawiedne S. ir prie SS. Sakramento. — Tegu ejna ing Bažnicze kłausite Misziu Sz. ir pamokslu. — Nes kalba Sz. Ap. Ba jej kas ape sawuosius o łabiau apenamiszkius netur storones, izsižadejo wieros ir ira piktesnis už pagoni. 1. Tym.

5. Nesupikie už mažiause dajkta, ba-

kožnas žmogus gali paklistie! Pabausk, pakorok — ale be piktumo, be kejksmo, ba kejksmas nieko ne pamaczis. —

Lengwiau patajsisi Zmogu su giaru žodžiu nekajp su lazda: kałba Rasztas Szwentas Pikite ale negrieszite! Nekorok pradžio piktumo, ale pałukiek iki atsigausi ant pokorojimo wisados turi czesa! Jums sako Rasz. szw.

O Jus gaspadorej atlejskite slugoms, žinodami kad ju ir jus Ponas ira Danguose: o pas Ji wisi ligus, nera skirtumo ant asabos.

7. Neizwarik iz namu sawo wierno slugos kad absirgo, kad tau be procewodamas neteko silu ant procios; bjaurus tas dajktas akise žmoniu ir Pono Diewo: Turek miełaszirdiste ant to niszczesliwo, kajp tu nori kad ant tawes P. Diewas susimiletu kałba Tau Ponas Diewas; Eccles 33, 31. Jej turi sluga wierna tegu bus tau kajp dusze; szenawok ji kajp broli.

Wysados duok giara prikloda pats iz sawes, ba pagał prikloda gaspodoriaus ejs pas-kuj ji wisi namaj sako priezodis: koksaj ponas toksaj kromas: Kajpgi tu nori kad kiti tau daritu kad tu pats to nedaraj? Storokis kad kitiems but giaraj su tawim, tada ir tau bus giaraj su jejs. —

9. Niekados nepawelik kad tawo namuose butu negeri mejlingi suseiimaj, jej pama-

tisi sawo namuose słužaunika papiktinanti
 kitus nekaštus wajkielus; pasakik jam du
 kartu kad pas tawe tawo namuose to nebutu:
 o kad nepaklausicis izwarik iz namu sawo;
 norint jis tau but ko rejkalingiauses! Szaukie
 ant tawes S. Powilas Apaształas : Neduokite
 wietos welnuj, o wisoke pikta kałba,
 teguł neiszejna iz burnos jusu Atmink
 Tu ape Pona Diewa, o Ponas Diewas neuż-
 mirsz ape tawe!

Jej esi Gaspadine.

1. Atmink, kad geriauses gaspadorus
 berejkało procewoje jej gaspodine ne moka
 jo procios priżuretie ir czeditie. —

2. Anksti kelkie ryto czesa, nepradek
 dienos sawo no wajdu no barniu no kejksmo;
 ale no małdos! Tu pati tejp darik i priżurek
 kad wisi namieszkiej namuose tawo tejp
 daritu!

3. Ne gajszuok ne marnawok czeso ant
 platku ant tuszcziau kałbu ant apkalbejimu;
 ale umaj ir skabrej pradek procewotie, ar
 namuose ar kur kitor.

Ne tinginis žmogus kad nore wisur randa
 sau darba. — Tu pati procewok i priżurek
 kad ir kiti procewotu o netinginiautu! —
 Wisur parodik sawo giara prikloda — ba
 sako rasztas szw.

Brangi ira moteriszkie prociaun-
 nokie, tur joje nodieje szirdis wirow

jos, nes jam atiduoda giara o ne pikta,
per wisas dienas giwenimo sawo...

Naktije kele ir dawe nauda nami-
szkiams sawo o walgimus słužauni-
kams sawo. — Isztiese ranka prie
dajktu drutu, o pirsztaj jos eme už
ratelo. — Ranka sawo padawe ubaguj
o delnus prie ligonių. — Apžurejo
takus namu sawo, o tinginiaudama
duonos newalge: knigo Priežodžiu per-
skir: 31.

4. Rupikis ape szejmina, ape giara iz-
wirima pusriczių pietu ir wakarienes, giaraj
prigatawokie nesigajlekie druskos ir uždaro,
pawidedama neprabagosi, užtaj izgirs kiti ir
tu pati narakawojimus ir apkalbejimus, ir
bus apibrozijmas Pono Diewo užsipelnisi grieka.

Atiduok kožnam kam kas prigule! —

5. Nesitikiek ant słužauniku, ale pati
wiska prižurekie, kajp sako priežodis: Akis
pono arklus szere! Ale akis o ne liežuwis!
Nebus parunko tawo namuose norint no rito iki
wakaruj kejkum jej tingesi ing kožna kampa
nuejtie ir prižuretie!!

6. Turek rupesti ape słužaunikus sawo.
Uwožok juos kajp sawo wajkialus, kad
jie nepatrotitu tawo namuose sawo izganimo,
kad jie tawes ant amžu po smerties nekejktu
pekloje.

Nepawelik negeru susirinkimu ing namus
sawo ne duok wales szeminaj kad wakarajs

iž namu iszejtu tawes nepasiklause, kur ejna ir ko ejn prižurek kad tawes neprigaudinetu; Nelejsk ing karczemas ir ing negerus namus ant szokimu ir gužiniu!

7. Prižurek kad maļdas rytmetines i wakarines, poterius atkalbetu, kad ing Bažnicze ejtu kļausitie Misziu SS. ir pamokslu, kad nebutu tawo namuose tokios szejminos kurie nejna ing spawiedne szw. — Kad nebutu tawo namuose ne bjauriu kaļbu ne žertu, ne tuszcziu juoku, nepawelik sawo namuose susejtie jauniemsems ant kwortawimu, ant kitu tuszczu zabowu; kad kada susejna tegu pabažnas knigeles wienas su baļsu skajto, o kiti tegu kļauso; pakļause brangiu skajtimu gale mokitis giedotie sawo baļsus sutajkintie, kad moketumet ir bažniczioje gražej pagiedotie; Jus jauniejej ižsimokikite tejp giedotie kajp pas mus Zemajezej gieda. — Man biednam ubegeluj mielā tenaj nuejtie kur gražej gieda, o da mielau kur gražej i pabažnaj giwena. — Jus mokate szoktie ir kwortuotie, kad to noritie ir ape taj mislijete o giedotie nemokate, kad niekada negiedate.

Tu gaspadine storokis kad tawo namuose kožna szwenta ryto czese sukile atgiedotu Ražancziu arba Adinas SS. Maryos Pannos, tada grejcziau ižmoksitie pabažnaj giwentie, bus tau mielau ant szirdies, bus pabažni tawo wajkielej, ir Tu busi pagirta. — Storokis kad

niewienas tawe nematitu po miestus ant turgu ir jomarku, tiktaj szwentomis dienomis Bažniczioje ir atpusko, antspawiednes ir małdu; giariause gaspadine kuri daboje sawo namus ir wajkelus, negere trunku, mile małdas ir wisa pabažna giwenima. — Tokia duoda giara prikloda susiedams sawo. —

8. Giaros gaspadines be kanieczno rejkało niekados karczamo nepamatisi, nepawina ne kojos keltie ing karczama. — Namus ir karczemas pilnawotie taj ira Diewuj słuźitie ir szetonuj draugie nepadabna!

Zinaj ka pasake Jezusas Ponas. Niewienas sługa negale dwiem ponams słuźitie, ba arba wiena tures neap-kanto, o kita miles, arba prie wieno bus o kita paniekins. — Negalite Diewuj słuźytie ir ma monaj. Łuk. 17—13.

Jej esi Tewu.

1. Atmink kad nedełto dawej giwasti wajkialems sawo idant juos užmusztum ant duszios, — Beda tau jej stosies papiktinimu deł wajkielu sawo! Koksaj tewas toksaj sunus! obuolis netoli no obełs ritasi! — Jej esi tewu pažink pawinaszczus tewu. — Atmink ka tau sako rasztas szwentas Turi sunus płak juos ir prilenk no kudikistes ju: Turi dukteris dabok kuno ju. Eccl. 7—27. Diewas dawe tau wajkielus nedełto kad jie tau procewotu, kajp jautis arba arklis ba tie.

wajkielej taj ne tawo skarbaj ale Pono Diewo.

Turi juos no Pono Diewo, ale ne nog welnio, deġto diewizkaj deġ Dangaus ale ne deġ pekġos juos auginkie.

2. Mokik wajkielus poterus ir ant knigielu, ba Diewas tausako: Mokinkite sunus jusu idant apmislitu ųodzius mano.... Deut. 11, 19.

Ale ne kiejksmu ir barniu. Nekejk wajkielu sawo be ne ant to tau Diewas juos dawe; o tas prakiejkimas puls ant gaġwos tawo! — Jej uųsipelne gali ji pabaust, pagrumot, pakorot ir nupġakt; ale kejkctie niekada tau newaġna. —

3. Atmink kad tawe niekados nematitu wajkielej girta nes budamas girtas iszmokisi daug papiktinimu. Atmink ka pasakie Kristusas Ponas: kad beda tam per kuri papiktinimas atejna.

4. Nesiwesk sawo wajkielu ing karczema idant ne prisikġausitu bjauriu ųodziu bjauriu kaġbu ir neprisiziuretu ant bjauriu darbu kurie tenaj piġdosi, saugok sawo wajkielus nog wisokiu prieųaszcziu ing grieka. —

5. Nupġak sawo wajkieli jej kada sugausi ant wagistes sako Raszt. Szw. Neatim k korones no wajkielo bo jej ji nupġaksi su rikszte nenumirs. Tu ji nupġaksi su rikszte o dusze jo iųgelbesi nog pekġos. Nedarik tejp kajp kiti tewaj daro,

kurie siuncze wajkelus sawo ing gire i lauka ir darža, džiaugesi ir bucziuoje juos kad nesugriszta su tūszezioms rankomis. — Nepawelik sawo wajkeliams su galwijelejs iżganitie swetimas piewas laukus ir jewus. —

Pokorok už swetimus sodus, už tworas už medelus mažus kad neļaužitu prie kialo ne girioje, už mažus paukszeziukus kad berejkało negubitu kad jiems smerties be rejkeło nedaritu. — Wienas mažas wajkelis augdamas turejo sau podabone susigawes: arba liždeli rades mažus paukszeziukus nužuditie berejkało: arba pasigawes liežuwuka iżtraukdawo ir palejzdawo kolieka tas wajkielis užauges buwo razbajniku žmones užmuszinedawo ant smiart. — Tu tewaj dabok sawo mažus wajkielus auganczus nog wisokiu piktū palinkimū kad užsiauginias turetumej patieka ant to swieto iż wajkielu sawo.

Jej esi Motina.

1. Jus abeju su Tewu ligus pawinaszezej ape užauginima wajkielu, dabotie mokintie poteru priesz muka Jezuso Pono arba priesz abrozda SS. Maryos Pannos kuriuos pawini turetie namuose sawo.

2. Nepalik ju wienu su szejmina namuose imk draugie su sawim ejdama ing lauka ir Baznicze juos tik ne ing karczema, ne ant turgaus ir jomarko: jej turi pas ka paliktie. —

3. Pakol pegimdisi tawo kudikeli ant

swieto, nedarik to nieko kas galetu tau ir jam
 izskaditie. — Tamczese turedami kudikeli
 prie kruties, saugokites piktumo girtibiui
 idant mažam wajkieluj, wietoje pieno sawo.
 nepaduotum jam truciznos. —

4. Diena ir nakti saugokis labaj kad
 neticzzej nepapiktium wajkelu sawo: Jums
 Tewaj ir Motinos sako S. Heronimas:
 Atmikite mokite wajkelus sawo la-
 biau prikłodu kajp žodžejs.

5. Storokis kad tawo wajkelej wisados
 but apredeti norint biednaj ale czystaj, butu
 nuprausti izszukuoti storokis kad tawo waj-
 kelej pas banda su kitajs wajkelejs raspustu
 nepilditu...

6. Nepriwersk dukters sawo ejtie už
 wiro katro nepasidaboje, ba jej ana paklis
 tu už jos dusze atsakisi priesz Pona Diewa. —

7. Dabok sergek, mokik melskis už
 wajkielus sawo koriuos turi nog Pono Diewo
 ir deł Diewo. —

Jej esi Sunum arba Duktere.

1. Atmink, ir wysados turek priesz akis
 ta ketwirta prisakima Pono Diewo: Szenawok
 Tewa ir Motina! prie to ira pažajminimas
 Pono Diewo. Beda Sunuj ir dukterej ku-
 rie perzenge ta prisakima Pono Diewo: sako
 Raszt. Szw. Prakiejtas kuris neszena-
 woje Tewa sawo ir Motinos Deut. 27—16.

2. Szenawok Milek Gimditojus iz wisos

szirdies tawo, nes po Ponuj Diewuj esi jems kaltas už giwasti ir užauginima. — Milekite netiktaj giarus tewus ale ir piktus nemilekite ju piktibes; wagiszcziu, girtibiu i. t. t. ale milekite ir szenawokite kajpo tewus. — Turi pikta Tewa ir Motina, taj jie atsakis priesz Pona Diewa už sawe — o tu nebuk piktu sunum, pikta duktere, ba tu atsakisi už sawe. — Kožnam pagał darbus jo atiduota bus tejsibe. —

3. Kłausik Tewu sawo, ne izpriwertimo ale iz giaros walos nemurmedamas ale ukwattnej ju kłausidamas; Ka esi pawinas daritie, tejp darik kad užsipelnitum ant nagrados ne ant korones: sako S. Powilas Apaształas Sunus bukite pakłusnajs gimditojams wisame nes taj pasidaboje Ponuj.

4. Buk szcziras tewams, be prigawimo ir miałagiszczu. Jej ka piktaj padarisi izsipazink; giariau kad tawe Tewaj pakoros, nekad Ponas Diewas už miałagiste! Jej Jus tewaj nubaus ir pakoros netajsingaj, kantrej tiledami nukiaskite — Saugok Diewe kad jus neturetumet neapkantos ant Tewu. Gatawajs bukite ant dowanojimo o ne ant piktumo: sako P. Diewas per Pranasza: A kis kuri szidije Tewuj ir kuri niekina gimdimu Motinos sawo, tegu izkerta warnaj nog szaltiniu, tegu juos izeda erelej: Priezodž. 30, 17.

5. Jej tawo Tewaj serga, služikite ir

pracewokite ape juos su mejle ir ukwata didžiause, idant iz jus priezasties niekados neturetu smutko ant szirdies, ir ne apsiwerktu atsiduseje pas Pona Diewa. — Jej tawo Tewas arba Motina negale jau procewotie, procewokite jus del ju, jau jie gana daug ant jus priprocewojo. — Ale kurie ne szenawojete Tewo ir Motinos kurie tokiu grieku dasilejdzete, kad juos su tarba ant pecziu iz ju łocnu namu ant senatwes i swieta iszwaro, tada werkdamas Tewas arba Motina wajkszcioje no namu iki namu szunis łodidami, o aszaras szluostidami nog wejdo sawo; toki sunu arba dukteri atmes Ponas Diewas nog wejdo sawo: — Melskites praszikite Diewo kad prailgitu tiems giwasti, kurie tan giwaste dawe!! —

Jej esi służauniku?

1. Tejp słuźnik kad rodos ne žmonemis ale Ponuj Diewuj słuźji. — Kad storojesi wietos ant słuźbos, nežurek kur tawo kunuj ale kur tawo duszej bus geriau. — Ne kur brangiau moka ałga ir geriau wałgo, ale kur geriau meldžesi Pona Diewa mili; kur nebus periszkados ant izpildimo pawinaszcziu Wieros Szwentos mejleje Pono Diewo.

2. Dabok majontka gaspadoriaus kajp sawo łocna, storokis kad iz tawo priezastes neturetu iszkados ne łaukuose ne ant giwulelu i. t. t. . .

Nepawinas noretie zopłoto kad tau prigul, jej neižpildej wiska ka buwaj pawinas izpilditie: Sako S. Powilas Apasz. Titusuj Wiskupuj miesto Kretos: o Tu mokink kad slugos Ponams sawo paklusnajs butu, wisame pasidabodami, o ne pasiprieszidami jems. Tyt. 2—9.

3. Buk szcziras ir naudingas gaspadoruj ir gaspadinej darik wiska grejtaj ir ukwatnaj katik tau pasakie: Nes sako rasz. S. Slugos bukite paklusni ponams, su bajme, su drebejimu nuzeminta szirdze kajpo Christusuj. — Ne deł akiu sluzidami kajpo žmonemis pasidabodami, ale kajpo slugos Christuso, pildidami wale Diewo isz szirdies, su giara wale sluzidami Ponuj o ne žmonemis. Efez. 6, 5, 6, 7. Ne majnik wietas isz lokomstvos kad tenaj daugiau moka zopłoto, jej cze tau giaraj, łajkikis ko ilgiau ant wienos wietos sluzboje. — Jej turi koki prikuma atmink kad ant tos zemes, nera kampelo kur nebutu krizelo. —

4. Jej esi sluzaunikie arba sluzaunikas, wisada užsilajkik czistaj ir pakarnaj o bukie pabažnas milek spawiednes ejnk prie SS. sakremento; giaraj iszejsi ir ant to ir ant ano swieto. — Dabok taj kas prie tawe grigul, o nesimajszik nesikiszk kur tau neprigule. — Atsimik wisados, kad Diewas ant tawe žiure,

ko nenoretum priesz žmones padarit nedarik to priesz Pona Dieva. —

5. Neimk nieko be žinios gaspadoriaus ir gaspadines, ne isz namu ne iz lauko ne iz sodo nejokio dajkto niekam neižduokie. — Jej tau lieps ka nupirkctie arba parduotie, nepasilik ne wiena graszi prie sawes. — Swetimas skatikas isztrauks ir tawo, o su swetima kriwida norint mažiause da niekas neprabagoto. — Atmink ant to kad daraj kriwida gaspadoruj sawo, netiktaj paimdamas ir izduodamas, ale nieadbodamas ir tinginiaudamas; ant walgio netinginis esi ale ant darbo sutinges, per taj nemažaj daraj kriwidos gaspadoruj ir gaspadinej; ka galetum su puse dienos padaritie, o tu ant to perlejdi wisa diena. —

Jej esi wiru?

1. Priesiekej sawo 'moterej Wiera ir mejle prie altoriaus. Ka prisiekej taj užajkikie! — Nepirkaj saw moteri kajpo jauti arba arkli prie procios pełno; ir ne apsejk su je tejp kajp su jaucziu arba su arklu. —

Ne ira ji kajpo ta sługa, kure szendie priimtie o rito izwaritie gali, ale Diewas tau je dawe kajpo taworszka ant wiso giwenimo, milek je, rupikis ape je, apsejk su je grazej ir mejlej i łagadne. — Sako S. Powilas: Wiraj milekite moteris jusu, kajpo ir Christusas numilejo Bažnicze i pats

sawe izdawe už je.... Tejp ir wiraj
ture miletie moteris sawo kajpo sawo
kuna Efez. 5. 25.

2. Atmink kadir tu turi daug paklidimu
negerumo ir ji ne ira szwenta! — Dowano-
kite wiens kitam mejeje ir kantribe, o Die-
was jums palajmis. —

3. Ne apsunkik jos su didele proce,
nenorek nog jos kas negalima jej wienaj pa-
daritie. Milek je kajpo moteri, sergek kajpo
kudiki, szenawok je kajp motina wajkelu ta-
wo, pawozok kajpo gaspadine namu, kajpo
taworszka giwenimo, nepaslepk no jos nieko. —
Kaiba S. Powilas Apasztalas Ba kas mili
moteri sawo, sawe pati mile ba nie-
kados newiens kuna sawo neturejo
neapkanto, ale ji augina i szikdo
kajpo ir Christus Baznicze. —

4. Jej ira ji pikta, taj tu buk kantrus
o kada ji nusispakajis tada je pabauskie. —
Nekolok ne kejkie ale persergek, pakorok
kad užsipelnis ant to ne su piktumu ale iz
mejles, ant jos kad Ponuj Diewuj nenusi-
detum.

5. Storokis kad iz tawo priezastes ne-
turto bedos nekiastu. — Prizurek sergancze
patieszik nuluduse. — Jej nori iz jos turetie
giara moteri, zurek kad izpilditu pawinaszczus
Wieros Szwentos. — Jej newierna Panuj
Diewuj ir tau bus newierna! — Jej nori kad

ji tau butu wierna ir tu buk jej wiernas, ba abudu wiens kitam prisiekiete. —

Jej esi Moteriszke?

1. Atmink kad prisiekej wiera mejle ir paklusnuma wiruj prie aktoriaus o ka prisiekej užlajkik. — Wiras ira gałwa namu, szenawok ir pawożok ji, o kłausik jo wysame kur nera grieko. Neduok priezastes ant pawidejimo, buk sargi apsejimuose tawo: kalba S. Powilas Apasztalas: Moteris bukite paklusnos wirams, kajpo turbut Wieszpatije: Kal. 3, 18.

2. Nebuk godi ant plauszkimu ju neklausikie ir neliežuwauk, kad nepasetum nepakaju su apibrozijimu Pono Diewo su izkada tawo ir kitu. — Tewus abudu sawo wiro łabaj szenawokie ir milekie, kajpo sawo tikrus; o wajkielus jo jej nuejej už naszło milekie auginkie mokikie stokis jems antra motina! —

3. Nieko nedarik be pasirodawojimo ir pawelijimo wiro o ka tau hepe ukwatnej danik norint tau kartu butu. — Kada wiras supikes buk kantri pakarnej tilekie, per taj rebus papiktinimu ir apibrozijimo Pano Diewo!

4. Newilok pinigu nog wiro ant nerejkaingu izdawimu ir pirkimu deł sawes, skepetu, ir visokiu paredu; Nes tawo gražums ne rubuose ile procioje pabažnasti; o gražiausios cnatos

tawo; prižurejimas gaspadoristes ir užauginimas wajkielu. —

5. Storokis kad wisad turetu wigada sawo swejkata giara walgima, czistus rubus i. t. t... Jej tawo wiras ira užpikes ant wajkelu arba ant słužauniku ne kurstik jo ale storokis ji nułagaditie. — Pakajus Diewo tegu bus namuose tawo. Ba kur žmoniu prakejkimaj tenaj nera pałajminimo Pono Diewo!

6. Atmink, kad be pagiałbos Pono Diewo nebusi, ne giara motina ne moteris, ne gaspadine! Dełto praszik sau Pono Diewo tos łoskos. —

Jej esi Naszlis arba Naszle?

1. Apsejk prideranczej kajp priesz moteriste.

2. Dabok namus ir wajkelus, jej juos turi buk wietoje wirow ir motinos: retaj kur iszejkie ne jeszkok pažinties su asabomis niewieźliwoms ir tokiu neprink ing namus sawo: nebuk papiktinimu ale prikłodu graziu dełgiminiu ir susiedu.

3. Nesiskubink ing antra moteriste, łabaj sargej ape taj apmislik; buk sargus izsirinkime nebekie paskuj pagejdimus kuno ir pajautimu tusztibe ir łokamstwa, ale darik ta izsirinkima su razumu pasirodawojes Pono Diewo karsztose małdose! ir ant to uwožok artau miataj amziaus pawelije! —

Jej esi Susiedu ?

1. Giwenk su wisajs zgadoje kajp bro-lis su brolu o taj tejp tropijes: perlekie wiszta per twora, o gaspadines terp sawęs gał wiena kitaj akis iżsidraskitie! Perejna werszukas ing kito darža o gaspadorius ant gaspadoriaus su łazda atbega! Ale sustok ir pamislik artaj werta tejp apsejtie? Turi iszkada susiediszkaj paszniekiek ir bro-liszkaj susi-gadik!

2. Nesiprowokite už mažiausi szmoteli piwos arba dirwos łauko, ba daugiaus jums prowos kasztuoje už dajkta menka o łajmeje daugiau trotijet nekajp pełnote. —

3. Nebuk kietas deł susiedo, jej ka tawe praszo wejkej pažyczyk: kajp prižodis sako: Ranka, ranka mazgoje! —

4. Nebukie ne su wienu piktume. Kajp susipiksi tejp susigadik. — Isz jus piktumo tur welnes dziauksma, isz sutikimo patieka Diewuj! Tegu saule nenusilejdzie ant rustibes jusu sako Jezusas Ponas. — Jej jautiesi užrustintu tu pirma paduok ranka nepriete-luj sawo; tejp padarik deł mejles Pono Diewo! —

5. Ir Ponas kajmo taj susiedas tawo! Neklausik tu kurie priesz tawe szniaka ant Pono: o priesz Pona ant tawes, nor judu supikitie wiena ant kito. — Buk priesz Pona pakarnas szcziras pakłusnas, o ant to giaraj iszejs! — Nepasudik Pono kad tawo noretu

kriwidos, Ponas tawe rejkałauje o tu pono —
o Mias wisi rejkałajem Diewo! Milekime
Diewa kajpo Tewa, o mias wiens kita kajpo
brolej!

Jej esi Wajtu arba Rodininku.

1. Tau prigule žuretie kad but pakajus
i parunkas po kajmus ant to esi perdetas;
kad but parunkas kuniszkas ir dwasiszkas. —

Kuniszkas priežurek kad but kielej ir
tiltaj sutajsiti; kur bałos ant kelo bad kut
isztajsita kad žmones nekejktu waziuodami
tawes.

2. Prižurek kad but wiskas kajmuose
kajp prigul prie gesinimo ugnies; kad ne-
klausis su giaru pakorot!

3. Storokis kad but kialej medžejs ap-
soditi ir tie medelej nepaižkadinti!

4. Prižiurek kad karczemos nebutu na-
majs raspustu kad tenaj nesiłajkitu necna-
tnikes palejstuwes!

Parunkas dwasiszkas.

1. Nepawelik kad žmones po kajmus
piktusi ir prowotusi storokis sugadit.

2. Wisokius papiktinimus iz kajmu iz-
najkintie, kad ne but kajmuose palejstuwu
necnatnikiu kad nesiwalkiotu po kajmus ir po
walszczu; Wienas palejstuwos arba palejstu-
we gale wisa kajma aptersztie!!!

3. Nepawelik wagims po kajmus gi-

wentie, arba kitokius palejstuwus iz kajmo izwaritie. —

4. Tawo giaras parunkas potogus giwenimas ira prikłodu ir groźibe wiso walszcziaus, nes esi sargu žmoniu, kajp žmones sako: koksaj Wajtas toksaj walszczius: koksaj ponas toksaj kromas! —

5. Pats iz sawes duok giara prikłoda žmonemis buk giaru gaspadorium namuose; giaru Wajtu walszczuje, giaru kataliku Bažniczioje: (jegu kada rejkes kanecznaj inejtie ing karczema duok giara prikłoda ir karczemo) Dabokis kad tawes nieks ir niekados nematitu karczemoje; nedarik prowu karczemoje, ba prie prowos rejkie razumo o ne oriełkos, kuri atima razuma. —

6. Nepikie ant žmoniu kad tau nieko ne dawe — saugokis no papirkimu prowose — Sudik prowas pagał sumenie sawo, tejp kajp noretumet kad tau tejp kiti suditu. — Iszmananczej łagadnej be reksmo ir szauksmo pakorok tejsingaj ir razumnaj.

7. Buk Tewu siratu ir apiekunū naszlu tawo walszcziaus, nepawelik nejokios kriwidos ant ju. Rupikis ape biednus, serganczius Koliakas; nesikiszk prie kunigu ir prowos bažnicziuos kur tau nepriegule; o kur bus rejkałas pasirodawok su kunigu, ir priduk jam pamacziu swietiszka, — Giaras wajtas arba Bulmistras, gale daug giaro padaritie su Kunigu Bažniczioje, ir parakwijo daug žmo-

niu suwalditie, kuriems nieko nepamaczije žodžej Pono Diewo, tankej tiems pamaczyje korone swietiszka. —

Jej esi Daraktorium izkałos?

1. Dabok wałandas paznoczitas, ir wajkelus izkałos; buk mokitaju ne samdiniku! — Milek sawo stona o ne ałga. — Buk mokitaju ant giaro o ne ant pikto. — Mokik wajkielus netiktaj giaraj raszytie skajtitie rokuotie ale i gražej giwentie. — Mislik kad tau Diewas dawe tuos wajkielus, už kuriuos izduosi rokunda priesz P. Diewa! Nemuszk ne kejk ne łabik ale kada rejkes pakorok kajp giaras tewas wajkielus sawo koroje. —

Nenorek zopłoto neužpelnito, ba apsunkisi sumnenie ławo. — Priesz moksła ir po moksluj atkalbek poteri su wajkelejs; Weskis juos ing Bažnicze ir ing izkała. — Tegu spakajnaj apsejna izkałoje o da łabiau Bažniczioje. — Mokik iszmanomaj pagał mias iu proto ka rejkie žinotie ir moketie, ne bałamutik ju gałwos ir szirdies, mokidamas kas jems prigul! — Mokik juos kad but geri žmones artojej kad kiek izmokie nesigedetu wajkszeziotie paskuj žagre. — Duok pats iz sawes jems giara prikłoda; storokis kad tawe miletu tewaj ir wajkielej. — Duok wi siems giara roda, o busi pałajminimu wisam kajme arba mieste! Melskis o Ponas Diewas tau pades!

Jej esi Wargamistra, Zakristijonas arba Wiresnis Broswinikas?

1. Atmink kad sawo służba giaraj pilditum namuose Pono Diewo. — Storokis ape czistumia ir parunka namu Pono Diewo łabiau kajp ape sawo, jej užmirszi ape służba namu P. Diewo Jis užmirsz ape namus tawo. — Ne norek daug zopłoto už służba sawo; o koźnas skatikas kuris duotas ant baźniczios tegu ejna ant namu Pono Diewo. Duok pats iż sawes giara prikłoda pakłusnumo wiernumo i giarumo kuniguj Prabaszczinuj. — Neniekink nekolok ne stumdik biednuju kurie atejna i Baźnicze; kad jie tures koki rejkała pas kuniga Prabaszcziu; jems duok roda kada tur pas ji ejtie; kad pamatisi girta źmogu baźniczio jej ira papiktinimas pasakik jam łagadnej kad iż pułko źmoniu pasitrauktu. — Nesiwelik anksti atidaritie baźniczios, kad źmones nełauktu pas duris kada anksti atejna ing spawiedne, o po wisam newarinek źmoniu łaukan iż baźniczios, kad tau rejkie namo ejtie. — Storokis kad baźniczioje ne but ne szaszławu ne dulkiu ne wortinklu. — Milek ir szenawok ligiej wisus źmonis baźniczioje, o źmones miles ir szenawos tawe parapijo. — Mokek szenawotie ta szczesti kad gali słuźitie Fonuj Diewuj Jo namuose. —

Jej esi Kerdźium Kajmo?

1. Pawierijo tau gaspadorej sawo gal-

wijelus ir už taj užmoka kad juos daboji. — Storokis ape juos ganidamas, kad turetū giara ganikla; — Dabok no swetimu jewu ir piewu, kad iszkadas nedaritu, kad medelu neļaužitu. — Kada czesas pagirdik, nemuszk ne kejk nekapok su botagu ir padrausk kad piemenis to nedaritu; neturi prowos musztie biedna galwijeli; dawe tau P. Diewas galwijelus ir žwerelus kad iz ju nauda turetumej, ale ne deļto kad juos musztumej. —

Jej esi dabotoju ļauko ir girios?

Dabok ļauka i gire tau paduota, no izkados no piktū žmoniu, no žweriu ar nog paukszeziu. — Nesedek karczemoje girtaudamas už netejsinga graszi no žmoniu atimta. — Ba tau užmokiejo kad tu ļauka ir gire dabotum o ne karczema. — Neižduok iz girios ne daugiau ne mažiau kiek tau pri sakita. — Newienas strielczius girios pawelije izwesztie medžius ir maļkas kirstie. — O biednu naszlu, moteru ir mažu wajkielu drasko skepetas karielus, už tas szakutes ka ant žiames puwa. — Jej ira waļna rinktie po gire gribaj uogos; arba po rupjutej warpos nog dirwos; nenorek kad tau užmokietu už tas szakutes puwenczes. —

Jej esi Szinkorium?

Kad jau negaļ butie kajmaj be karczemu, o tu esi karczemos gaspadorius; atmink kad

slidus irā tawo kiales kuriuo ejni per ta swieta, turi daug priežasčiu ant grieko! Netiktaj gali but kaftas sawo grieku ale ir swetimu, patraukdamas žmonis ing juos. — Praszik karsztaj Pono Diewo kad tawe apszwiestu ka turi daritie! Newilok girtuoklu ir walkiozu, nepawelik naktimis ten gužiniu girtibiu, ne dek zolu ing ariełka, kurios uždega žmogaus szirdi ant didesnio girtawimo! Turek miera tejsinga. — Neprigaudinek girtuoklu ant rokundos, kad daugiau tur užmokietie kajp iżgere; neduok ant bargo, per taj padauginsi aszaras moteries ir wajkielu, tau bus sunku ant sumenios tawo. — Izwarinek iż karczemos asabas raspustnas, nepawelik kalbet žodziu gediszku ir bluznerstwu. — Nepirk dajktu kuriuos gali numaniti kad ira wogti. — Norint karczemoje giweni atmik ant Pono Diewo ant Jo prowos, ant Bażniczios S. ir SS. sakramentu.

Jej esi Samdinikas?

Nesibrangik łabaj kad mataj jog łabaj žmogus rejkałauje darbiniko. — Per tawo tingini ir lokomstwa daug dowanu Diewo perniek žuwa? Jewaj bira, bulwes puwa, žole džiusta kad nera darbiniku, o tu tinginiauji, negana tau prigulinczio zopłoto. — Jej susiderejej už tiek ir už tiek ta darba nudirbtie; o tu pametes ta gaspadoriu ejni pas kita kad anas daugiau zopłoto ir oriełkos tau dawe?

Biaurus tawo tas apsejimas kad tu pasiklaustum sawo sumenius tau to apsejimo nepawelitu tejp daritie? —

Jej esi Remesnikas ?

1. Nesiskusk ant remiasto kad tau nepasiwiada, ba tu negiaraj procewoji! Giaraj procewok nemetik skatiko ant girtibiu nusipirk rejkalingo padaro ant zoposto. — Nedarik tejp kad badas nameluose, taj procewoji; o kajp turi ka walgitie tinginiauji. — Jej emej ant rankos padarik darba ant czeso suszniekieto — Kajp taj padaritie kad puodżius molo netur, kalwis anglu, raczius medzio i. t. t. Tada pasiżyczyje pas żyda ant bargo, o paskuj procewoje ir sau ir židuj. —

2. Szweskie Nedele ir szwentas dienas; ale ne panedeli: kas nedelo procewoje, tas Paniedeli prie sznapso sede; o ape Pona Diewa nepamislije, dełto, tawo wisa proce ejna ant wejo. —

3. Tu per sawo tingini i niedbołasti kitus prigaudineji. Audiejus siużus apmajno riata audima audže. — Kalwis negiaraj arklus kausto, iż trapios geleżies weżimus kausto; kriauczius negiaraj i ne druczej drabużius siuwa. — Sziauczius newienokiej czebatus pasiuwa. Bendorius papuwiusius łankus duoda ant stotku. — Raczius iż dregnu szpikiu ir stuku ratus daro. — Melnikas pri-gaudinije ant wogos ant mieras ir jewus

apmajno i. t. t. O kas iz to stojas? Zmones skundžesi. Kejkie narakawoje, o tu sedi be darbo laukdamas kad atejs geresni czesaj; sedi i geri karczemoje, pakolej swejkatos majontko ir duszios nepragersi! —

Jej esi kupczium?

1. Buk kontentas iz sawo peľno, o buk tejsingas, Parduodi jewus giarus neimajszik prastu; pardawej linus giarus kam pridedi nieku, o da sudrekini kad daugiau but swaru; i piena pridedi wandenio; Turek miera ir woga giara; permieruok ir perswerk kad butum spakajnas ant sumenios o jej ka prigawaj pawinas esi atiduotie; jej tos asabos nepažisti i ne randi: atiduok ubagams jej žida prigawaj atiduok židu ubagams!

2. Parduodamas koki dajkta neprisie-
gawk ir nesibažik, ba Christusas Ponas sako. Tegu tawo kaľba bus tejp tejp ne ne. Kas tawo szczirumuj jej ji turi netiki, taj tawo pasibažijmuj ľabiau newieris. —

3. Jej kas permokes pinigu tau par-
duodant, nepasilik sau ne skatika sugražik wiska; atmindamas ant tejsingo sudo Pono Diewo. —

4. Jej tawo artimas umaj nor ka no tawes nusipirktie kad jam ľabaj tas dajktas rejkalingas nenorek nog jo daugiau atimtie kajpo netejsingaj; tas graszis per beda artimo izgautas nejs tau ant naudos. —

5. Pinigus gautus už parduota giwuli artaj užjawa, nemetik po miesta, po karczemas, ale czedik ant gaspadoriszku rejkaļu ant atejnancio czeso, ant ligos ant senatwes, o jej tau Ponas Diewas padejo neužmirszk ant garbes Pono Diewo, ant biednuju ir ubagelu! —

6. Ka namuose gali parduotie, beweli pigiau bile ne mieste; ba daugiau trotijete palike namus ir wajkuczus nekajp užpełnote. — Łabaj negiaraj daro moteris kurios wajkszcziojete po miesta su wiena wiszta; su kiauszinu, su kielejs cybulejs, o namuose gaspadoriste su mažajs wajkelejs daug kriwidos turi... — Sułaukie jomarko arba turgaus, paemias gaspadorius szepeluka jewu waziuodamas ing miesta, kad rejkie jam ka nusi-pirktie: atsimire ir gaspadine kad ir jej rejkie reczio arba tarkos arba kito menko dajkto, ir ji draugie waziuoje palikus namus szejmina su wajkelejs sawo; o gaspadorius nepasimisljias ima draugie ir moteri sawo; budami mieste susejo su giminemis su kajminajs su kumajs ir kumomis, negana to kad ta jewu karti pragere ale dar ir daugiau pridejo: — Jej kurios wiras balamutas ir gituoklis, taj pawina meteriszke drauge su wiru waziuotie ant turgaus arba jomarko deļ jo daboimo. —

Jej esi bagotas arba biednas?

1. Jej tau Ponas Diewas dawo turta, ne deļto kad per taj Pona Diewa užrustintum,

ale kad per taj padaugintum garbe Pono Diewo ir užganitum dusze sawo. — Nemislik kad tu daugiau turi pinigų taj wiskas wałna. Be pinigų galima tropit ing dangų o be Diewo negalima! Ne bagatisteje padek nodieje ale pas Pona Diewa! — Milek Pona Diewa ale ne pinigus; ne už pinigus Dangu pirksi ale už enatas ir gjarus darbus. —

2. Nemetik pinigų kur nerejkie, o kur rejkie nesigajlekie. — Iszpustii pinigų bala-wodamas su tinginejs su girtuoklejs, o gajliesi szmotelo duonos ałkanam ubageluj ir biednam žmogeluj kuris gedesi žebrawotie o netur ka pawalgitie! Ka tau Diewas dawe atiduodi pasidalini su, welniu, o su Ponu Diewu nenori pasidalitie! ba ka duotum biednam žmogeluj ar ubageluj tejp kajp Ponuj Diewuj. —

3. Jej turi wisko iki gana nebuk godus ant swetimo graszio, nesidžiaug iz bedos susiedo, naszles biednos siratos; jie tawe praszo pažyczit pinigų arba duonos; tu jems duodamas imi didesnius pałukus kajp žydas taj pinigajs taj jewajs, taj dirwa taj szieniu i. t. t.

4. Ponas Diewas neligej padalino dowa-nas sawo noredamas idant mejle artimo ta isz giaro noro susiligintu. — Tejp bagotas kajpo ir ubagas gał but izganitas ir pas-kanditas! Nedekto tau Ponas Diewas dawe bagotiste kad ražkažiuose giwentum ir numirtum; o biednam ubagiste kad biednaj giwentu biednaj ir numirtu ale nor kad

wienas ir kitas Dangu užsipelnitū. — Wienas ełmužnas duodamas; o kitas kantroj kentedams.

5. Nebuk pasisziauszes priesz kitus kad esi bagotesnis, nesigirk isz pinigū ir turtu sawo kad tawe Diewas nesugedintu ant sudo sawo. — Ba Ponas Diewas kožna sudis ne pagał taj ka turejo, ale kokiū buwo cze ant swieto ir kiek giaro arba pikto padare! — Nebus tau tada rejkalingi turtaj kuriuos cze turejej ne mokslaj ka cze mokiejej! ale geri darbaj cze kuriuos busi padares. — Atmink ant tu žodžiu Ewangelios Szwentos: Pajkasis! szej nakti atims dusze tawo o ka surinkaj kiano bus?

6. Dawe tau Diewas? duok ir tu. — Pasigajlek susiedo rejkałuose, pagelbek naszle, prideng sirata; pawalgidik ałkana abdeng nuoga; tada tawo pinigaj ir turtaj stosis pałajminimu deł tawes ir deł namu tawo! Jej ne ant giaro apwersi dowanu Diewo: atmink tur Diewas i ladus ir ugni ir tukstanti spasabu, gał atimtie nog tawes ka dawe.

7. Jej esi biednas nerugok nesakik kad tau Ponas Diewas kriwida padare, kad ape tawe užmirszo: žino Diewas ko kožnam rejkie. — O jej bagotas negiwena tejp kajp Diewas prisakie taj sawo bagotiste łabay ira biednas, o jej biedniokas susitajko wisame su wale Pono Diewo, sawo ubagiste ira bagotas łabaj.

8. Nepawidek tiems kurie daugiau turi, neprisisawik sau nog ju mislidamas kad tu esi

biednas taw wałna, saugokis tu darbu. — Pakolej gali išsimajtitie iš ranku prociū sawo, gardus tau bus szmotelus kietos duonos su spakajna sumenie. —

9. Padekawok jej kas tau duos ełmužna, o jej neduos nekejk ji ba su kieksmu niewienas da nepasisotino. —

10. Neturi cze skarbu ant to swieto, rinkie sau skarbus ing ana swieta Pałajminti ubagaj! Ale geri, kantrus, pakarni i pabažni ubagaj kurie ejna pedomis biedno Jezuso Pono i Motinos Jo SS. Maryos Pannos. —

Jej esi swejkas, arba Ligonis.

1. Jej tau Diewas dawe swejkata, nedėto kad Ji su sawo swejkata apibroзитum, ale kad tu giariau tarnautum. — Netingek procewoti ir ing bažnicze ejtie: turi lusta ant zabowu ant kwortu szokimu po kerczemas ant sznapso, berejkało ant turgu ir jomarku. — Jej tu sawo swejkatos ant giaro neužiwosi gał tawe Ponas Diewas su sunkie liga atłankitie. —

2. Ne giwenk tejp ir neprocewok per sunkej kad sawo swejkatos nepatrotitum ne duszios ne kuno. — Nieks tejp swejkatos ne-najkina kajp griekas, o łabiau griekaj raspustu, necnatu, girtibiu, apsirjimu!

3. Jej esi swejkas buk miełaszirdingas ant ligoniū. Jej esi ligonis prijmk liga kajpo dowana isz rankos Pono Diewo jej iz jos

moki, nupešnas rinktie, ta liga stosis tau izganimu! — Daugumas tokiu ira kurie budami swejkato atsitraukie no Pono Diewo; o daugumas ligustu sugrižo pas Ji! —

4. Apierawok liga ir kentejimus Ponuj Diewuj už gana padarima už griekus sawo; nekentesi be naudos. — Giarian kad mus Ponas Diewas koroje eze ne kajp mus turetu korotie po smerties ant ano swieto. —

5. Atmink kad nekantribe narakawojimu nie pamažisi ale da padaugini ta sawo kentejima o pamažisi arba wisaj patrotisi zaslugas sawo! Dekawok Ponui Diewui teip už swejkata kajp ir už liga. — Dekawok žmonems kurie ligoje, tau paslużyje!

Beg nog Pikto?

Jejnori but luosas nog grieko? Giariause roda, bekie nog priežaszcziu kurios ing grieka wiada o Bekie stiprej grejtaj, wysados i wisur!

Kokios ira tos priežastes užwis

bajsausisios

1. Grajimas.

Del peño artaj kwortoms ar kitokiu grajimu.

1. Arba tawe nugrajisi, arba tu kitus nugrajisi. — Wiens ir kitas negiaraj.

2. Brangu czaa trotij!

3. Atsitolini ir atsipratini nog namu, wajku moteries i gaspadoristes. —

4. Padedi nodieje grajidamas ne prie Diewo ir procioje, ale gilukije sawo!

5. Pragrajjes piksti kejkie ir nori sawo atsimtie!

6. Prie grajimo neapsejrate be kejksmu be bluznierstwu.

7. Daug turime pryklodu kad papratimas atweda prie wisokiu piktibiu. —

2. Karczemos.

Kas tenaj dedasi, ka ten galite pamatitie ir girdetie, taj jus giaraj zinote kurie tenaj nuwejnai. Isz karczemu izejna, necnatos swetimoteristes raspustos, wagistes, razbajej, bluznerstwu kejksmaj, tenaj ir namuose kada girti parejnai darote wajdus wisokius ir nesutikimus i. t. t.

3. Bjaurios Szniakos.

Zmones sako; taj tik sztukawodami, zertawodami del pajuokinimo, ale tuos zertus! amzinaj Peklojo pabajksit, tas juokas gal atsimajnit ing amzina werksma! Nesijuok sutokiu juoku ant kurio Tawo S. Aniozas Sargas werkie! karczioms aszaroms. Kajt tawo liezuwis papras ant tokiu bjuriu kalbu, o ausis ant bjauriu klausimu, palangwa paprasi prijmsi ing mysli ir szirdi! ir pats sawes nesusiwaldisi!

4. Neprideranti rubaj.

Deļ tawes ir kitu gaļ stotis priezaszce grieko ir prapulties. — Prigulintis rubas, czystas ir žmoniszkas pasidaboje Aniołams i geriems žmonems; o nepriderantis paredas be gediszkas szliksztisi juom bewejk Aniołas ir geri žmones. — Kur be gediszkas rubas kajpgi gaļ but dusze pabažna? kajp žmones mato tejp ir sudije!!

5. Drasumas begediszkas,

Buk sargi! Užkimszk ausis sawo ant wilojencziu ir mejlu žodzit, kurejs tawe wejd-majnis žmogus nor prigautie ir ing prapulti itrauktie. Kiata su tawim apsizenitie, ale jau ne wiena su tuom prižadejimu pasiliko ant juoko ir karczej werkie bet jau per weļaj rauda sawo pajkumo!! — Buk sargi bajsej ape ta dalika!!

6. Gužines arba jaunimaj naktimis karczemose arba namuose.

Kožna giara miargele, jej nori but enatliwa nepawina tenaj wajkszciot! Oj jau newiena beszokdama užsipełne sau pekļa, oj Dang — ir newiena praszoko Dangu. Nes deļ Dangaus nerekjie szokimu, ale maļdu, spawiedniu szcziru rejkie užsiprocewotie! —

II. Kas lengwiau ant pikto patraukie?

1. Piktas Prikłodas.

Ne kitiems duokie, nie priimkie papiktinimus! Kajp kas pasikłos tejp ir izmiegos! Jej ka pamatysi giaro pas kita taj ir tu tejp darik, o jej ka pikto atsilenk ir bekie!! Beda swietuj deł papiktinimu! szaukie Jezus Ponas!

2. Tinginiawimas.

Kaskie, sekie, arkie, werpkie, ale niekados netinginiaukie! Kas wisados procewoje, tas netur czeso, ne piktaj pamislitie, ne padaritie, tas atsilenkie grieko! Tinginiawimas ira pradzewiso pikto. —

3. Pasidabojimas Zmonems.

Ne aplejsk prisakimu Pono Diewo, deł pasidabojimo žmonems. — Atmink kiek sikiu pasigerej, ir sokiej o mažu ir padarej dalika negiara grieszna kad Zmonems pasidabotum o wienok ne žmones tawe sudis tiktaj Ponas Diewas!

Du kialej katrie wiada tiesiok i pekła.

1. Necnata, palejstuwiste, — kuri stato žmogu ligej su galwijelu. —

2. Girtibe — kuri stato žemiau galwijelu. —

Priežastis paskandinimo daug Zmoniu.

1. Spawiednes apiejstos — Spawiedne szwentwaginga.

a) Deł negiaros rokundos sumenios.

b) Deł paslepimo grieku. —

c) Deł neturejimo gajleszcio.

d) Deł neturejimo tikro pastanawijmo, budamas priežastije grieku. — Nepakutawodamas; nenoredamas susigaditie su prieszininku. — Neatiduodamas kriwidas pagał galejimo! —

Darik giaraj.

1. Spasabas ant atsilenkimo grieko.

Atmink ant paskutiniu dajktu! Smerties: Sudo, Pekłos, Amzio po smertis! o niekada nesugrieszisi. — Tankej kalbek: Diewas mane mato! —

2. Szaltinej Łosku.

Szwenti Sakramentaj. — Miszios szwentos!

3. Prawadnikas ing Dangu.

Giaras spawiednikas!

4. Raktas i Dangu.

Małda.

5. **Wiena užwis tikriause geribe:**
Łoska Pono Diewo.

6. **Duona Duszios:**

1. Szwenta kommunia gadnaj priimta.
2. Szwenti pamokslajsu nauda kłausiti.
3. Swenti apmislįimaj,...
4. Skajtimas pabažnu knigelu.,

7. **Liekarstos ant wisokiu ligu.**
Kantribe, atsidawimas ant Walos Pono Diewo?

8. **Spasabaj ant užsilajkimo szwen-
 tabliwam giwenime.**

1. Szwentas dienas szwęstie.
2. Nors karta ant menesio spawiedotis ir ejtie prie SS. sakramento.
3. Tankiej mislitie ape Pona Diewa.
4. Kožnadien padarik rokunda sumenius sawo.

9. **Apsirink.**

1. Už Prikłoda giwenima: Pono Jezuso, kajp Jis giweno ant žemes:
2. Už apginima giwenima SS. Maryos Pannos.
3. Už Apiekuna giwenima S. Juozapo Apiekuno Jezuso Pono.
4. Už Prawadnika S. Anioła sarga.

5. Už taworszcziu giwenimo S. Patro-
na tawo.

Trumpos Uwogas ant kožnos dienos Menesio.

1. Diewas mane mato — Diewas mane
girdi Diewas mane sudis. —
2. Nedarisiu priesz Pona Diewa, to jej
ko gedecziaus darit priesz žmones!
3. Nieko su sawim neatsinesziau ant to
swieto, nieko su sawim neimsiu ant ano
swieto. —
4. Neturiu dwieju dusziu, idant wiena
paskandicze o kita izganicze. —
5. Ka man pamaczis norint wisa swieta
užpelnicze, o dusze patroticze. —
6. Zinau kad mirsiu. — Nežinau kada
mirsiu.
7. Koksaj giwenimas, toksaj ir smertis.
8. Jej duszę izganisiu, wiska nupelnisiu
kad je patrotisiu wiska patrotisiu. —
9. Siki žmogus gime, ir siki mirszta,
arba piktaj arba giaraj. —
10. Smertis atejna kada mažiau tikimes.
11. Tejp giwenk kad rodos szendie rejks
mirtie o tejp procewok kad rodos amžinaj
giwentum.
12. Kas neprocewoje, newertas duonos.
13. Ant to esu sutwertas, idant Pona
Diewa milecze, dusze izganicze. —

14. Kas netur pakajaus sumenios, tas netures pakajaus ir namuose.

15. Pilna pekla ira tokiu, kurie griaraj norejo o piktaj dare.

16. Daug ira paszauktu, o mažaj izrinktu; siauras kiales ing Dangu o platus ing Pekla! —

17. Trumpas kentejimas tejsingo, bet dziauksmas amžinas. — Trumpas dziauksmas grieszniko! mukos amžinos! —

18. Kas mažu grieku nesisaugoje tas inpuks ing didelus!

19. Adino smerties ne iz to dziaugsiesi ka turejej, bet koku buvaj! —

20. Christus iz mejles musu kentejo, ir mias kentekim deł Jo mejles!

21. Ne tas bagotas kas tur daug pinigų, ale tas kuris tur daug nupełnu!

22. Ne tas ubagas, kuris nieku netur, bet tas kuris tur griekus.

23. Geriaus but pakriwiditu, nekajp kita pakriwiditie.

24. Nebijok sudo žmoniu, ale bijok sudo P. Diewo.

25. Jej tawe žmones pagire, nesiauksztik o jej tawe pejkie nesirupink, esi tuom kuom esi akisi P. Diewo!

26. Prie kožno darbo nesiklausik ka žmones pasakis ale ka Diewas ant to pasakis!

27. Giwenimas trumpas. — Amžinastis begalo!

28. Wisas swietas tau tiek pikto nepadaris, ka wiens griekas!

29. Ne pawidek bagotiems, o neniekik biednesnejs!

30. Kas nusipakarije ta Dievas izauksztins: o kas pasiauksztina ta Dievas pazemins! —

31. Milek artima kajpo patsaj sawe, o kas sako kad Diewa mile, o artimo nekence. — Meļagis ira!

Pabazni atsidusejimaj.

1. Anksti. Paļajmink Pone Diewe ta wisa diena, idant joj nieko pikto nepamislicze, nepasakicze, ir ne padaricze, kas Tau nepasidaboje! —

2. Priesz walgi. Paļajmik Pone Diewe tas wisas dowanas kures walgisim iz Tawo szwentos gausibes, per Christusa Pona musu. Amen.

3. Po walgimuj. Dekawojem Tau Pone Diewe! uz tas dowanas kores walgeme isz Tawo szwentos gausibes, per Christusa Pona musu. Amen.

4. Prie procios. Łajmink Pone Diewe procej mano idant procewodamas ant zemes, uzsipelnicze sau Dangu!

5. Praejnant pro Baznicze. Tegu bus pagarbintas i paszłowintas Szwencziauses Sakramentas tikras kunas i Kraujas Pono Jezuso Christuso Izganitejaus Musu, kurisaj

giwena i Karalauje Diewas Trajcioje S. wie-
nas dabar ir ant amžiu amžinuju. Amen.

6. Praejnant pro križiu. Garbiname
i szłowiname Tawe Pone Jezau Christau!
nes per križu atpirkaj szii swieta!

7. Pro szwentoriu. Amžina atsilsi
duok duszioms Pone: o szwiesibe amžina,
tegu joms szwiecze ant amžiu amžinuju. Amen.

8. Renkdama si ing kelone. Pone
Jezau Christau! dabok mane, idant to kelone
nepakliszeze iż kialo kuris prie tawęs wiada!

Szwenta Marya! bukie mano Prawadnikie!
Szwentas Juozapaj buk, Apiekunu mano!
Aniole Diewo, Sarge mano, stowek wisados
prie manes. Kajpo dienatejp nakti buk man
wisados ant pamacziaus!

9. Wakare ejdams ant atsilsio.
Jezus Marya Juozapaj szwentas, atiduodu Jums
dusze i kuna mano. Szwencziause Panna!
sergek szirdi mano Saldziauses Jezau neap-
lejsk mane pakol atiduosiu Jums dusze mano!

10. Per Diena. Pone wiskas deł
Tawes! Ponas mano ir Diewas mano!

Ne man bet Tau garbe!

Pone! apszwiesk mokik wiask gelbek i
patieszik mane!

Szwentas Patrone, užtarik, už mane!

O Marya! be grieko pradeta! melskis
už mane kuris su nodieje prie Tawes puołu
o Jezau tikus i pakarnos szirdies! pa-

darik ir sutajsik szirdi mano pagał szirdies
Tawo!

Jezau mejle mano. — Ne aplejsk mane
Pone!

Dusze Christuso! — Paszwiask mane!

Kune Christuso! — Izganik mane!

Kraujas Christuso! Pagirdik mane!

Wanduo tiakantis iz szono Christuso,
abmazgok mane!

O Giaras Jezau! — Izklausik mane!

Ronose Tawo! Paslepk mane!

Nedalejsk man! atsiskirtie nog Tawes!

Nog neprietelaus pikto — abgink mane!

Walandoje smerties mano! Paszauk
mane! i Liepk man atejt pas Tawe!

Idant su szwentajsejs garbincze! per
wisus amzius. Amen.

